

EVROPSKA KOMISIJA

URAD ZA ČLOVEKOLJUBNO POMOČ (ECHO)

STRATEGIJA ZA ČLOVEKOLJUBNO POMOČ URADA ECHO ZA LETO 2004

Končna različica 18/12/2003

1. POVZETEK

Dokument, ki sledi v nadaljevanju, vzpostavlja strateške smernice za delovanje urada ECHO na področju človekoljubne pomoči v letu 2004. Urad Evropske skupnosti za človekoljubno pomoč (ECHO) ponuja nediskriminatorno pomoč prebivalcem tretjih držav, ki jih prizadenejo naravne in druge nesreče, kakor tudi žrtvam različnih spopadov. ECHO se zavzema za zagotavljanje človekoljubne pomoči izključno na podlagi potreb, ki jih ne narekujejo politični interesi. Prizadeva si tudi, da prebivalcem v stiski prej pomaga do samozadostnosti. V ta namen aktivno sodeluje pri vzpostavljanju povezave med pomočjo, obnovo in razvojem (PPOR). Poleg tega ECHO spodbuja države, da vzdržujejo določeno stopnjo pripravljenosti na nesreče. Civilno prebivalstvo je še vedno glavna tarča in hkrati žrtev nasilnih spopadov. Azija in Afrika sta najbolj prizadeti regiji v svetu. Število notranje razseljenih oseb po vsem svetu je približno 25 milijonov. Po vrnitvi dveh milijonov civilistov v Afganistan je absolutno število beguncev upadlo, s čimer se je skupno število beguncev znižalo na 10,4 milijonov. To pa ni zmanjšalo potreb po človekoljubni pomoči, saj pomoč ne potrebujejo samo notranje razseljene osebe in begunci, temveč tudi povratniki.

Na globalni ravni je število naravnih nesreč v zadnjem desetletju zraslo, z lakoto kot največjim povzročiteljem smrti. Ob tem si moramo pomagati z dodatnimi podatki, če želimo natančno oceniti človekoljubne razmere: čeprav se je skupno število smrtnih primerov zaradi naravnih nesreč znižalo, se je povečalo skupno število ljudi, ki jih te nesreče prizadenejo, kar seveda povečuje potrebe po človekoljubni pomoči.

V letu 2004 bo ECHO še naprej interveniral v območjih, ki so v največji humanitarni stiski, navedenih v oceni potreb za leto 2004: v Afriki - Rog v Afriki, Velika jezera, zahodna Afrika in južna Afrika - in Aziji, predvsem v Iraku in Afganistanu. Poleg tega je zaznati tudi izjemno poslabšanje humanitarnih razmer na Bližnjem vzhodu. ECHO bo še naprej posebno pozornost namenjal tudi pozabljenim potrebam v pozabljenih kriznih žariščih, kot so Haiti, Zahodna Sahara, Myanmar/Burma, Nepal, Rusija (Čečenija), Sudan, Somalija, Tajska (burmanska meja) in Uganda. V letu 2004 si ECHO še naprej prizadeva za zagotavljanje kakovostne človekoljubne pomoči s spodbujanjem PPOR in usposabljanjem držav za izvajanje pripravljenosti na nesreče, izvajanjem dejavnosti za pomoč otrokom in dejavnosti, povezanih z oskrbo vode. Voda je bila izbrana kot nova horizontalna prednostna naloga zaradi svoje pomembne vloge sredstva za reševanje življenj v kriznih razmerah, pa tudi zato, ker je po drugi strani eden od dejavnikov oziroma virov naravnih nesreč. Informacijsko-komunikacijska strategija urada ECHO za leto 2004 bo tudi v prihodnje spodbujala vzdrževanje neodvisnega "človekoljubnega prostora" v kriznih razmerah in ohranjanje dostojanstva prebivalcev v primeru humanitarnih nesreč.

To bo še toliko pomembnejše, ker bo leta 2004 izvedenih nekaj večjih sprememb v institucionalnem okolju na različnih ravneh, vključno z volitvami za novi Evropski parlament, pristopom 10 novih držav članic in imenovanjem nove Komisije.

2. POSLANSTVO

ECHO - Urad Evropske skupnosti za človekoljubno pomoč je služba, pristojna za zagotavljanje nediskriminatorne človekoljubne pomoči tretjim državam, s katero Komisija izraža konkretno solidarnost Evropske unije z državami povsod po svetu, ki jih prizadenejo spopadi ali naravne in druge nesreče. Odločitve in ukrepi, ki jih sprejme Urad, temeljijo izključno na oceni človekoljubnih potreb, in jih ne narekujejo ali vodijo politični interesi.

Poslanstvo urada ECHO je financirati usklajeno zagotavljanje človekoljubne pomoči in zaščite Skupnosti prek partnerskih človekoljubnih organizacij (nevladnih in mednarodnih organizacij), z namenom reševati in ohraniti človeška življenja, zmanjšati ali preprečiti trpljenje ljudi in zavarovati nedotakljivost in dostojanstvo prebivalcev tretjih držav, ki jih prizadene humanitarna kriza. Namen pomoči urada ECHO je tudi olajšati, skupaj z drugimi instrumenti pomoči, vrnitev prebivalstva v stanje samozadostnosti kjerkoli in kadarkoli je to možno, s tem pa tudi ustvariti ugodne razmere za postopno ukinitvev financiranja urada ECHO. S tega vidika Urad za človekoljubno pomoč intenzivno dela na vzpostavljanju povezave med pomočjo, obnovo in razvojem (PPOR) in na poglobljanju sodelovanja z drugimi službami Komisije in drugimi donatorji. Poleg neposrednega odziva na človekoljubne potrebe v takih razmerah, si ECHO s svojo politiko prizadeva tudi prispevati k vzpostavitvi mednarodno priznanega, celovitejšega in dolgoročneje uporabnega pristopa k razreševanju zahtevnih kriz/težav.

Na podlagi svojih izkušenj pri ponujanju pomoči v primeru nesreč, si urad ECHO prizadeva tudi za spodbujanje pripravljenosti na nesreče - v okviru celovitega pristopa Komisije k preprečevanju nesreč in pripravljenosti na nesreče - s ciljem zmanjšati ranljivost ljudi in njihovo izpostavljenost tveganju ter znižati ekonomske stroške nesreč.

Človekoljubna pomoč se izvaja v zahtevnih okoljih, za katera so značilni nepredvidljivost, nestanovitnost, negotovost in problematičen dostop do žrtev. Zahtevne in nestanovitne razmere, v katerih deluje Urad, kakor tudi dejstvo, da človekoljubne dejavnosti izvajajo tretje stranke, izjemno otežujejo uresničevanje ciljev v okviru politike Urada. Doseganje teh ciljev je odvisno od dejavnikov, ki niso takoj in neposredno pod operativnim nadzorom Urada.

3. UVOD

Strateški dokument, ki je pred vami, je sestavni del projekta urada ECHO za strateško načrtovanje in programsko oblikovanje, ki je bil v zadnjih dveh letih okrepljen z reformo Komisije, pa tudi z uvedbo sistema za vodenje uspešnosti.

Na strategijo za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004 je treba gledati kot na temeljni instrument za vzdrževanje odprtega, obsežnega in preglednega dialoga med Uradom in njegovimi partnerji ter humanitarnimi interesnimi skupinami. Strategijo lahko razumemo tudi kot sestavni del načrtovanega odziva Urada na konkretno izvajanje *Načel in dobrih praks človekoljubnega donatorstva in Izvedbenega načrta za dobro človekoljubno donatorstvo ("v nadaljnjem besedilu: Načela dobrega donatorstva")*, ki so bili sprejeti v Stockholmu 16. in 17. junija 2003.

Načela dobrega donatorstva predvidevajo, da je treba človekoljubna sredstva dodeliti sorazmerno s potrebami, in sicer na podlagi ocenjenih potreb ter v skladu s temeljnimi programskimi načeli urada ECHO. Poleg tega *načela dobrega donatorstva* potrjujejo ključno vlogo civilnih organizacij pri izvajanju človekoljubnih dejavnosti in donatorje pozivajo, da podprejo smernice iz leta 1994 o uporabi vojaških sredstev in sredstev civilne zaščite za pomoč v primeru nesreč, kakor tudi smernice iz leta 2003 za uporabo vojaških sredstev in sredstev civilne zaščite za podporo človekoljubnih dejavnosti, ki jih izvajajo Združeni narodi v zahtevnih v nujnih primerih (v nadaljnjem besedilu: "smernice MCDA"). Leta 2003 je urad ECHO skupaj z Uradom OZN za usklajevanje človekoljubnih vprašanj ("OCHA") organiziral uveljavitev novih smernic, da s tem izrazi neomajno podporo filozofiji, na kateri temeljijo, namreč da morajo človekoljubne dejavnosti ohraniti svoj civilni značaj in da morajo biti zasnovane na načelih človečnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in nediskriminacije. Zagovarjanje in podpiranje potrebe po spoštovanju "človekoljubnega prostora" bo tudi v prihodnje ena od prednostnih nalog.

Leta 2004 bo moral Urad za človekoljubno pomoč delovati v pogojih institucionalne tranzicije. Prvega maja 2004 se bo Evropski uniji pridružilo deset novih držav članic. Junija 2004 bodo imeli državljani Evropske unije priložnost udeležiti se volitev poslancev za Evropski parlament. Prvega novembra 2004 pa bo svoj mandat začela nova Komisija.

V trenutku objave te strategije še ni jasno, kako se bo v letu 2004 nadaljevalo delo Medvladne konference (MVK). Osnutek Ustavne pogodbe, ki ga je pripravila Konvencija, vsebuje posebno določbo o človekoljubni pomoči, ki poudarja obveznost izvajanja človekoljubnih dejavnosti v skladu z načeli mednarodnega humanitarnega prava, pri čemer je treba zlasti upoštevati načelo nepristranskosti in načelo nediskriminacije. Previdnost in budno spremljanje razvoja dogodkov bosta nujna za nadaljnje vključevanje načel, ki urejajo človekoljubno pomoč in človekoljubni prostor, v prihodnje razprave o zunanji politiki, skupni obrambi in varnostni politiki Unije.

Po predsedovanju urada ECHO podporni donatorski skupini (tj. letnemu srečanju vodilnih donatorjev ICRC) junija 2003, je Urad gostil tudi uvodno srečanje, imenovano "Usklajeni klici na pomoč" (*Consolidated Appeals - CAP*), za potrebe v letu 2004, ki je bilo organizirano novembra 2003 v Bruslju, s poudarkom na "pozabljenih krizah". Urad bo še naprej igral vlogo aktivnega donatorja in se poskušal čimbolj uskladiti z drugimi vodilnimi donatorji ter odgovorno podpirati usklajene klice v pomoč agencij na ravni OZN, kakor tudi klice mednarodnih gibanj Rdečega križa in Rdečega polmeseca – vse v skladu z načeli dobrega donatorstva. ECHO bo hkrati ohranjal pristop "razvejanega" partnerstva in poglobljenega dialoga s človekoljubnimi nevladnimi organizacijami glede ključnih človekoljubnih vprašanj.

Urad bo tudi aktivno sodeloval pri pripravi predloga Komisije za nove finančne okvire za obdobje od leta 2007 naprej, s poudarkom na poglavju, ki zadeva človekoljubno pomoč.

4. STANJE NA PODROČJU ČLOVEKOLJUBNE POMOČI IN PROJEKCIJE ZA LETO 2004

Raziskave so pokazale, da v obdobju po hladni vojni postajajo oboroženi spopadi znotraj držav vse pogostejši, za razliko od preteklosti, ko so prevladovali meddržavni spori. Posledice tega razvoja dogodkov najbolj čuti civilno prebivalstvo, ki je postalo glavna tarča nasilnih spopadov. Raziskava, ki jo je opravil heidelberški inštitut za raziskavo mednarodnih sporov¹, kaže, da je bilo med decembrom 2002 in julijem 2003 kar 165 političnih sporov, med katerimi je bilo 52 sporov nasilnih (krize, hude krize ali vojna), 113 pa nenasilnih (latentni spori, manifestni spori). Ugotovitve raziskav so še enkrat več pokazale, da sta Azija in Afrika območji z največjim številom nasilnih spopadov, ki pogosto sprožijo množična izseljevanja prebivalstva in trpljenje.

Število beguncev in notranje razseljenih oseb podčrtava pomen človekoljubnega vidika v danih geopolitičnih razmerah. V primerjavi z letom poprej je skupno število beguncev v svetu leta 2002 upadlo za približno 14%, oziroma z 12 milijonov na 10,4 milijona.² Poglavitni razlog za to znižanje je vrnitev približno dveh milijonov civilnih prebivalcev v Afganistan. Upad števila ljudi, ki so bili prisiljeni zapustiti svoje domove, ni zmanjšal potreb po človekoljubni pomoči, saj begunci, ki so se vrnili v Afganistan, še vedno potrebujejo pomoč za ponovno vzpostavitev normalnih življenjskih razmer. Število vrnjenih oseb, ki dobivajo pomočjo UNHCR, se je posledično povečalo s pol milijona v letu 2001 na približno 2,5 milijona leta 2002. Podatki UNHCR ne vključujejo več kot 4 milijonov palestinskih beguncev, prijavljenih pri Agenciji OZN za pomoč in podporo palestinskim beguncem na Bližnjem vzhodu (UNRWA).³ To pomeni, da so se skupne potrebe po človekoljubni pomoči dejansko povečale, kljub dejstvu, da je bilo število novih beguncev, prijavljenih pri UNHCR (približno 300.000), nižje za 69 % kot v letu 2001; v zvezi s tem je treba poudariti, da podsaharska Afrika še vedno zaseda prvo mesto po obsegu razseljevanj. Po podatkih UNHCR je število beguncev največje v Aziji (4,2 milijona), na drugem mestu je Afrika (3,34 milijona) in na tretjem Evropa (2,14 milijona). Skupno število notranje razseljenih oseb se še vedno giblje okrog 25 milijonov, pri čemer je takih oseb več v Afriki kot v preostalem svetu skupaj, saj so razni spopadi na tej celini z domov pregnali skupno 13 milijonov⁴ ljudi. Število 25 milijonov notranje razseljenih oseb, ki se v letu 2002 tako rekoč ni spreminjalo, namiguje na nespremenjene razmere, v resnici pa je bilo to leto zaznamovano z velikimi spremembami, saj se je na svoje domove vrnilo približno tri milijone notranje razseljenih oseb, podobno število ljudi pa je bilo na novo razseljenih. Jasno pa je, da ti dve skupini razseljenih oseb potrebujeta človekoljubno pomoč.

¹ Heidelberški inštitut za raziskavo mednarodnih sporov (HIK), "Zgodnje odkrivanje kriz, ki jih povzroči človek", Vmesno poročilo za urad ECHO (avgust, 2003), http://www.hiik.de/en/index_e.htm

² <http://www.unhcr.ch/cgi-bin/tehis/vtx/basics> v: "Refugees by Numbers" (Begunci v številkah), izdaja iz l. 2003

³ <http://www.un.org/unrwa/publications/index.html>; V skladu z opredelitvijo beguncev, ki jo uporablja agencija UNRWA, so begunci tudi potomci oseb, ki so postali begunci leta 1948. Število prijavljenih palestinskih beguncev se je tako povečalo z 914.000 v letu 1950 na več kot štiri milijone leta 2003 in se še povečuje zaradi naravnega prirastka prebivalstva

⁴ http://www.idpproject.org/global_overview.htm

Kot je bilo poudarjeno v Poročilu o nesrečah v svetu leta 2003⁵, je bilo število prijavljenih nesreč leta 2002 večje kot v katerem koli drugem posamičnem letu v obdobju od leta 1992 do leta 2001. Nesreče, ki so se zgodile leta 2002, so sicer terjale manj žrtev, so pa bile njihove posledice večje kot v predhodnem desetletju. Lansko leto je življenje izgubilo 24.500 ljudi, povprečje v prejšnjem desetletju pa je bilo 62.000 mrtvih na leto. Vendar pa je bilo ocenjeno, da so v tem letu posledice nesreč prizadele kar 608 milijonov ljudi, kar je trikrat več od letnega povprečja v obdobju med letoma 1992 in 2001. Nevarnost, da oseba postane žrtev nesreče, je največja v najmanj razvitih državah. Od skupno 24.500 smrtnih primerov, prijavljenih leta 2002, je 94% živel v državah v razvoju.

Na globalni ravni se je število nesreč, povezanih z vremenskimi razmerami, povečalo z letnega povprečja 200 v obdobju med letoma 1993 in 1997 na letno povprečje 331 v obdobju od leta 1998 do leta 2002. V zadnjem desetletju je bila lakota tista, ki je terjala največji krvni davek (275.000 mrtvih, kar je približno polovica vseh žrtev), poplave pa so bolj kot katera koli druga naravna ali druga nesreča prizadele največje število ljudi (povprečno 140 milijonov letno). Kot poudarja Poročilo o nesrečah v svetu IFRC za leto 2003, je število prijavljenih nesreč zraslo za 39 % v primerjavi z desetletjema med letoma 1983 in 1992 ter letoma 1993 in 2002, število ljudi, ki so čutili posledice teh nesreč v tem obdobju, pa se je povečalo za 54 %, kar je seveda povečalo potrebe po človekoljubni pomoči.

V okviru svojega odziva na naravne nesreče in druge krize se darovalci človekoljubne pomoči in človekoljubne organizacije vse pogosteje soočajo z resnimi posledicami HIV/aids, ki tarejo ciljno prebivalstvo človekoljubne pomoči. V izrednih razmerah kombinacija aidsa in drugih dejavnikov v območju krize dodatno otežuje razmere, v katerih živi prizadeta skupnost, in delo agencij, ki dostavljajo človekoljubno pomoč. Pandemija aidsa še zdaleč ni pod nadzorom, saj se še naprej hitro širi. V južni Afriki je aids trenutno največji povzročitelj smrti, v svetovnem merilu pa zaseda četrto mesto med najbolj smrtnimi boleznimi. Prizadevanja urada ECHO v okviru boja proti aidsu so omejena, saj je njegova glavna človekoljubna vloga reševanje življenj neposredno po kriznih razmerah, poleg tega pa so sredstva, ki so mu na voljo, tudi omejena. Kjer je primerno in izvedljivo, si urad ECHO v okviru človekoljubnih dejavnosti vedno prizadeva upoštevati težave, povezane z virusom HIV in aidsom, zlasti ko HIV/aids zmanjšujeta učinkovitost podprte dejavnosti in odzivno zmogljivost prizadetega prebivalstva. Cilj podpore urada ECHO je prispevati k zmanjšanju števila okužb z virusom HIV in števila žrtev med izvajanjem človekoljubnih dejavnosti. Jasno pa je, da problematika virusa HIV/aidsa zahteva dolgoročnejša prizadevanja in razvojno usmerjen pristop, ki ne bi namenjal pozornosti zgolj izrednim razmeram⁶. Odziv urada ECHO na ta problem je torej lahko omejen zgolj na njegovo vlogo ponujanja nujne pomoči in na vrsto odziva, ki pa je bolj kratkoročne narave.

⁵ <http://www.ifrc.org/publicat/wdr2003/> : spletne strani Poročila o nesrečah v svetu (IFRC World Disasters Report 2003 Homepage)

⁶ Glej Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu: Program za ukrepanje: Pospešeno ukrepanje glede virusa HIV/aidsa, malarije in tuberkuloze v okviru zmanjševanja revščine, COM (2001) 96 končno. Dokument opisuje obsežen in usklajen odziv Skupnosti v obdobju med letoma 2001 in 2006 na globalno težavo, ki jo povzročajo tri najbolj nevarne nalezljive bolezni, in sicer HIV/aids, malarija in tuberkuloza.

Zgoraj navedeni trendi potrjujejo strateško izbiro urada ECHO iz preteklosti: strniti svoje ukrepanje v "temeljne naloge" (tj. ohranjanje življenj v izrednih razmerah in v obdobju neposredno po njih), hkrati pa spodbujati politiko aktivnega povezovanja najnujnejše pomoči z dolgoročnejsimi instrumenti za ponujanje pomoč.

5. SPLOŠNA PROGRAMSKA NAČELA IN GLAVNI CILJI ZA LETO 2004

Na podlagi najboljših praks ključnih humanitarnih akterjev in v skladu s členom 16 Uredbe 1257/96 opredeljuje ECHO tako horizontalna kot geografska programska načela za človekoljubne naloge, katerih izvedba je načrtovana za prihodnje leto. Ta programska načela upoštevajo globalne trende, izkušnje, pridobljene pri izvajanju ukrepov pomoči na terenu, kakor tudi omejitve človeških virov in proračunskih sredstev. Programska načela za 2004 predstavljajo nadgradnjo načel, ki jih je opredelila strategija za človekoljubno pomoč v prejšnjih letih. Ta načela uživajo ugled in skupno podporo držav članic, Evropskega parlamenta in najpomembnejših partnerjev, saj so dokazala, da zagotavljajo ustrezen odziv na resnične potrebe.

- **Ugotavljanje območij z največjimi potrebami po človekoljubni pomoči in ponujanje pomoči tem območjem**

Ocena potreb, ki jo uporablja ECHO, je kombinacija pristopa "od spodaj navzgor" in pristopa "od zgoraj navzdol". Ocena potreb po človekoljubni pomoči na terenu se primerja z zadevnimi statističnimi podatki (begunci, notranje razseljene osebe, stopnja smrtnosti, izpostavljenost nesrečam). Za namene načrtovanja človekoljubnih nalog za leto 2004 je bila ocena globalnih potreb dodatno obdelana, pri čemer je bil kazalnik "splošna podhranjenost prebivalstva" nadomeščen s kazalnikom "otroci s premajhno težo za svojo starost", ki v večji meri upošteva potrebe otrok. To je v skladu s strateško usmeritvijo, ki pravi, da je treba potrebam otrok nameniti posebno pozornost. Ocena globalnih potreb za leto 2004, ki jo je opravil ECHO, kaže, da se območja z največjimi potrebami po človekoljubni pomoči trenutno nahajajo v Afriki (Horn, Velika jezera, zahodna Afrika in južna Afrika) in Aziji (Irak, Afganistan). Poleg tega je zaznati tudi izjemno poslabšanje človekoljubnih razmer na Bližnjem vzhodu.

- **Namenjanje posebne pozornosti "pozabljenim krizam" in "pozabljenim potrebam".**

Zgoraj navedeno načelo je neposreden izraz človekoljubnega pristopa, zasnovanega na potrebah, ki človekoljubne akcije usmerja v izpolnjevanje potreb ljudi. Urad ECHO bo torej tudi v prihodnje podpiral krizna območja z velikimi potrebami, ne glede na stopnjo medijske pokritosti ali splošnega zanimanja zanje. ECHO uporablja kombinacijo pristopa "od spodaj navzgor" (na ravni terenskega dela) in pristopa "od zgoraj navzdol", da ugotovi krizna območja z velikimi potrebami po človekoljubni pomoči, ki jim mediji in donatorji namenjajo malo pozornosti. Leta 2004 se bo Urad odzval na humanitarne potrebe naslednjih tako rekoč pozabljenih kriznih območjih: Haiti, Zahodna Sahara, Myanmar/Burma, Nepal, Rusija (Čečenija), Sudan, Somalija, Tajska (burmanska meja) in severna Uganda.

- **Zavzemanje za ustrezno reševanje večplastnih vprašanj:**

- PPOR in pripravljenost na nesreče,

- dejavnosti, povezane z otroci in
- oskrba z vodo

PPOR bo kot sestavni del trajnostne politike človekoljubne pomoči še naprej nepogrešljiva sestavina pri načrtovanju in vodenju humanitarnih akcij⁷. ECHO bo še naprej izvajal aktivno politiko PPOR. Leta 2004 bo nadgradil rezultate dela medresorne skupine PPOR/DPP, ki jo je leta 2003 ustanovila Komisija, ki je predlagala praktične ukrepe za osem držav in dve regiji (Angolo, Sierro Leone, Etiopijo, Sudan, Burundi, Kambodžo, Afganistan, Tadžikistan, zahodno Afriko in Srednjo Ameriko), s ciljem zagotoviti učinkovit prehod iz zagotavljanja najnujnejše pomoči na dolgoročnejsše ukrepanje.

V skladu z načrtom **DIPECHO** si strategija prizadeva doseči tri stvari: manjše povečanje proračuna, hitrejša postopka odločanja s hkratno visoko stopnjo preglednosti in boljše usmerjanje nalog v najbolj izpostavljena območja, ki bodo vključena v akcijske načrte za srednjo Ameriko, jugovzhodno Azijo, srednjo Azijo in Karibsko otočje⁸ z bolj ali manj dveletnim časovnim načrtom. Usklajevanje koncepta pripravljenosti na nesreče v okviru zagotavljanja pomoči bo okrepljeno z izboljšano metodologijo za določanje teh akcij in poročanja o njih. Promocija bo okrepljena na dva načina: s spodbujanjem povezovanja ukrepov DPP z dolgoročnimi intervencijskimi instrumenti, ki so pod nadzorom drugih služb Komisije in donatorjev in krepijo sodelovanja urada ECHO z mednarodnimi združenji za zmanjševanje posledic nesreč. ECHO bo igral pomembno vlogo v prizadevanjih, da ukrepi DPP postanejo sestavina širšega pristopa PPOR.

Poudarek na **otročih** je bil del strategije za človekoljubno pomoč že leta 2003 v skladu z na potrebah temelječim pristopom, ki ga uporablja urad ECHO, saj imajo otroci najmanjše možnosti za obrambo v primeru človekoljubne krize. Leta 2004 bo Urad še naprej spodbujal usklajevanje dejavnosti, povezanih z otroci, s splošnimi človekoljubnimi dejavnostmi. Prva ocena je pokazala, da je treba oblikovati natančno opredeljeno in usklajeno metodologijo, ki bo omogočila primerljivost teh dejavnosti in merljivost njihovih učinkov, kar bo zahtevalo prehod z merjenja čistih vložkov (npr. količina zagotovljene hrane) na merjenje rezultatov (npr. število rešenih življenj). Do konca leta 2004 si bo ECHO prizadeval, da razvije tako metodologijo, pri čemer bo v veliki meri črpal iz najboljših praks in dela, ki so ga opravile številne človekoljubne organizacije, hkrati pa se bo zanašal tudi na svoje lastne izkušnje.

Redna oskrba z vodo je ena od najosnovnejših potreb ljudi, ki med človekoljubnimi krizami postane celo dnevna zahteva za preživetje. Voda je ključnega pomena tudi za zdravje (neposredno ali posredno prek higiene) in prehransko varnost, kakor tudi

⁷ V okviru tega ECHO pozdravlja uvedbo pristopa "4 R" (repatriacija, reintegracija, rehabilitacija in rekonstrukcija), za katerega se zavzema UNHCR. Pristop "4 R" poudarja potrebo po usmerjanju pozornosti v povezave med potrebami beguncev in razvojem in v način, kako uporabiti razvojno pomoč za spodbujanje iskanja trajnih rešitev za begunce. Glej: Working document of the Informal Consultative Group on Durable Solutions (julij 2002). ECHO je ta pristop že podprl v obliki financiranja akcij, kot je bila vračanje angolskih beguncev iz Zambije in DRK, hkrati pa je spodbujal njihovo reintegracijo na podlagi dolgoročnejsših intervencijskih instrumentov.

⁸ Odvisno od rezultatov ocene o dejavnostih DPP v regiji v preteklosti. Glej tudi p. 11

za dolgoročno okrevanje in obnovo. V luči tega je bila sprejeta odločitev, da **voda** postane eden od horizontalnih ciljev urada ECHO. Dejavnosti v letu 2004 še ne bodo toliko usmerjene v vključevanje tega cilja (ki bo možno šele od leta 2005 naprej), marveč v njegovo metodološko pojasnjevanje. ECHO bo začel razvijati metodološke instrumente leta 2004, da oceni učinke različnih dejavnosti, povezanih z vodo v okviru človekoljubnih akcij. Upoštevati je treba tudi, da voda ne samo da je rešuje življenja, ampak je lahko tudi povzročitelj trpljenja in nesreč, denimo v primeru poplav. Dodelani bodo tudi instrumenti za boljše predvidevanje in hitro ocenjevanje potreb po človekoljubni pomoči v primeru naravnih nesreč, ki jih povzroči voda. Dejavnosti, ki jih bo urad ECHO izvajal v zvezi z vodo, bodo vključevale obveščanje javnosti o nujnosti teh dejavnosti v povezavi s človekoljubnimi dejavnostmi in o potrebi po ustreznem odzivu donatorjev v primeru naravnih nesreč, ki jih povzroči voda ali pomanjkanje vode (npr. suše).

6. GEOGRAFSKE IN SEKTORSKE PREDNOSTNE NALOGE V LETU 2004

Strategija za leto 2004 bo usmerjena v naslednje prednostne regije:

Podsaharska Afrika:

V vseh predelih Afrike obstajajo obsežne potrebe po človekoljubni pomoči. Sicer se je pritisk po pomoči zaradi suš v južni Afriki v nekaterih prizadetih državah zmanjšal, so se pa zato okrepili spopadi v Demokratični republiki Kongo in zahodni Afriki, kar dodatno otežuje delo človekoljubnih organizacij.

Krizne človekoljubne razmere, ki so posledica suš in slabih državnih politik na področju prehranske varnosti v **južni Afriki**, so se zaradi ugodnejših kmetijskih pogojev v nekaterih državah izboljšale. Pričakovati je, da zlasti **Malavi** in **Zambija** ne bosta potrebovala nujne pomoči v hrani po naslednji žetveni sezoni, čeprav so nekatera manjša območja v teh dveh državah še vedno v stiski. V **Malaviju** bo še naprej zagotovljena podpora enotam za prehransko rehabilitacijo, programi za terapevtsko prehrano podhranjenih otrok v lokalnih skupnostih pa bodo razširjeni. Najbolj izpostavljenim družinam, ki jih je prizadel virus HIV/aids, bo pomoč dostavljena v obliki dejavnosti za zagotavljanje prehranske varnosti. V nasprotju z Malavijem so razmere v **Zimbabveju**, ki ga pesti huda politična kriza z daljnosežnimi gospodarskimi in humanitarnimi posledicami, daleč od rešitve. Velik del prebivalstva bo potreboval človekoljubno pomoč neprekinjeno skozi celotno leto 2004. ECHO bo še naprej zagotavljal pomoč, pod pogojem da se mu zagotovi dostop do ljudi v stiski in da izvajanje človekoljubnih dejavnosti ne ogroža človekoljubnih načel. Lahko se zgodi, da bo **Lesoto** potreboval pomoč v hrani skozi celotno leto 2004, zlasti v svojih južnih predelih. V **Swazilandu** obstajajo še manjša območja v stiski, ki potrebujejo pomoč. Najpomembnejša človekoljubna naloga v obeh državah je ublažitev posledic virusa HIV/aidsa. V zvezi s tem je prednostna naloga vključevanje otrok, zlasti deklic, v šolo, hkrati pa je treba otroke odvracati od zapuščanja šole.

V obdobju po mirovnem sporazumu iz leta 2002, ki je končal civilno vojno v **Angoli**, je največji izziv, s katerim se sooča ta država, proces njene obnove, saj so potrebe po človekoljubni pomoči še vedno ogromne. Ključnega pomena bo ponovna naselitev prebivalstva, ki ga je prizadela vojna, vključno z več kot enim milijonom notranje razseljenih oseb in do 450.000 beguncev iz sosednjih držav, zlasti iz

Demokratske republike Kongo in Zambije. Strategija urada ECHO bo še naprej strogo usmerjena v pristop **PPOR**, pri čemer bodo zdravje, prehranska varnost in izobraževanje še naprej igrali glavno vlogo.

Med državami, ki dobivajo pomoč v območju **Roga Afrike**, bo v ospredju še naprej **Sudan**, kjer sta 20-letna civilna vojna in velika pogostost naravnih nesreč razdejali velika območja te države. Ne glede na rezultate trenutnih mirovnih pogajanj bodo potrebe po človekoljubni pomoči še naprej velike, zaradi česar bo urad ECHO svoje delovanje nadaljeval tudi v letu 2004, s ciljem pomagati najbolj izpostavljenim skupinam prebivalstva in ljudem v stiski. Večsektorski pristop (zdravje, prehrana, voda in sanitarni pogoji, prehranska varnost), usmerjen v izvajanje temeljnega poslanstva urada ECHO's, bo glavni cilj v okviru tega delovanja. Morebitna vnovična vzpostavitev formalnega sodelovanja lahko odpre vrata za boljše izvajanje politike PPOR. Nenazadnje bodo okrepljeni tudi, kjerkoli je možno, zadevni sektorji, ki se med seboj prepletajo, kot so zaščita otrok, politika spolov in HIV/aids.

Dejavnosti, ki se izvajajo v okviru pozabljenih kriz v **Somaliji** in **severni Ugandi**, bodo ohranile svojo obliko (v glavnem zdravje, prehrana, voda, sanitarni pogoji), dokler bo vsaj malo upanja za skorajšnjo rešitev notranjih spopadov, ki so terjali veliko človeškega trpljenja. Po tegobah, ki jih je v letih 2002 in 2003 že tako izmučenim prebivalcem **Etiopije in Eritreje** prinesla suša, se bo urad ECHO tudi v prihodnje odzival na potrebe ljudi in usklajeval z ostalimi službami, s ciljem zagotavljati učinkovite dejavnosti v okviru PPOR in DPP za krepitev nujne pomoči v primeru poplav. Po ukinitvi nujne in naknadne pomoči urada ECHO v primeru poplav leta 2003, bo v **Keniji** potekalo skrbno spremljanje razmer za zagotovitev ustrezne uveljavitve politike Komisije v okviru DPP in PPOR.

V **zahodni Afriki** bo Urad še naprej zagotavljal človekoljubno pomoč Liberiji, Slonokoščeni obali, Sierr Leone in Gvineji. V obalni zahodni Afriki bo uveden regionalni pristop, z namenom ohraniti največjo možno prilagodljivost za pomoč temu kriznemu območju.

V **Sierra Leone** se je splošno varnostno stanje izboljšalo od leta 2003. To dejstvo, skupaj z uspešno izvedbo pristopa PPOR, bi moralo uradu ECHO omogočiti, da znatno zmanjša svoj finančni prispevek in da ga dokončno ukine do konca leta 2004. V **Gvineji** namerava ECHO svojo podporo usmeriti v taborišča v kraju Nzérékoré, ki še vedno potrebujejo nujno pomoč.

Človekoljubna pomoč bo namenjena predvsem **Liberiji**, saj so se človekoljubne razmere v tej državi izjemno poslabšale. Velik del prebivalstva je bil med spopadi razseljen, tako da osnovnih komunalnih služb tako rekoč sploh ni. Skupna ocena obsega te človekoljubne krize še ni možna, saj do večine delov države sploh ni dostopa.

V **Slonokoščeni obali** je bilo narejenega nekaj pozitivnega napredka na politični ravni v smislu začetka izvajanja Marcoussisevega sporazuma, kljub temu pa so razmere še vedno zelo nestanovitne. Država je še vedno razdeljena med vladnimi silami in tako imenovanimi "forces nouvelles" (nekdanjimi uporniki). Javne službe ne delujejo v velikih območjih države.

Na območju zahodne Afrike je ena od pomembnih nalog sposobnost takojšnjega odziva na neprekinjene valove premikov prebivalstva, tako znotraj države kot tudi onkraj državne meje. Dejavnosti bodo usmerjene v zdravstvo (predvsem v Liberiji, Slonokoščeni obali), prehrano (predvsem v Liberiji, Slonokoščeni obali), kakor tudi v oskrbo z vodo in sanitarne pogoje (predvsem v Sierr Leone in Gvineji) na podlagi podrobne presoje potreb v vsaki od zadevnih držav. Zaščitne dejavnosti in podpora usklajevanju mednarodne pomoči, ki pokriva celotno regijo, bodo tudi igrali pomembno vlogo v regionalnem globalnem načrtu za leto 2004.

V območju Velikih jezer v **srednji Afriki**, je bilo v letu 2003 sicer doseženega nekaj konkretnega, a še vedno neprepričljivega napredka v različnih regionalnih mirovnih postopkih. V **Burundiju**, čeprav je maja leta 2003 plemo Tutsi v skladu z dogovori mesto predsednika države odstopilo plemenu Hutu, so razmere še vedno napete, saj nekatere disidentske uporniške frakcije še vedno niso bile vključene v nacionalni proces. Občasni izbruhi nasilja še naprej povzročajo nestabilnost določenih delov države ter razseljevanje in trpljenje ljudi. ECHO bo uporabil večsektorsko strategijo (zdravje, prehrana, prehranska varnost, voda), saj se le tako lahko hitro odzove na sprotne človekoljubne potrebe, ki nastajajo med letom.

V **Demokratični republiki Kongo (DRK)** je oblast prevzela prehodna vlada nacionalne enotnosti. Po uspehu enot Artemis pod vodstvom EU pri stabiliziranju razmer v regiji Bunia je bil angažiran kontingent OZN z večjim številom ljudi in z novim mandatom v regiji Ituri in širši regiji Kivu. Kljub temu da je splošni politični trend pozitiven, se nasilje nadaljuje v vzhodnih pokrajinah. Ocene kažejo, da ima DRK eno najvišjih stopenj smrtnosti otrok na svetu (205 na 1.000 živorojenih otrok), tako da trenutno zaseda prvo mesto na seznamu držav z največjimi potrebami po človekoljubni pomoči. Poslabšanje socialnih (zlasti zdravstvenih) storitev je privedlo do visokega porasta smrtnosti zaradi najpogostejših bolezní, po drugi strani pa je ustaljena praksa posiljevanja pripeljala do hitrega širjenja virusa HIV/aidsa. Leto 2004 bo prelomno tako za Kongo kot za širšo regijo. Človekoljubna pomoč bo pomembnejša kot kdajkoli, ne samo da izpolni nujne sprotne potrebe v konfliktnih in pokonfliktnih razmerah, ampak tudi da ponudi svoj prispevek k procesu stabiliziranja regije. Geografsko gledano bo pomoč še naprej usmerjena v širšo regijo Kivu in regijo Ituri, kakor tudi v območja, kjer je prej potekala fronta in ki so postala dostopna šele pred kratkim. Financiranje bo usmerjeno v naslednje glavne sektorje: zdravstvo (odkrivanje in obvladovanje večjih epidemij, osnovno zdravstveno varstvo), hrana in prehrana (preprečevanje širjenja podhranjenosti in zmanjševanje izjemno visoke stopnje podhranjenosti), notranje razseljene osebe in povratniki (nujna pomoč za na novo razseljene družine in celovita pomoč za njihovo ponovno naselitev), kakor tudi v posebne naloge (podpora mednarodnim agencijam za zaščitne in usklajevalne dejavnosti).

Po drugi strani je **Tanzanija** še naprej zatočišče za skoraj pol milijona beguncev (od katerih je približno ena tretjina državljanov Konga in dve tretjini državljanov Burundija, večina beguncev pa je iz območij, ki so še premalo stabilna, da bi dopuščala vrnitev). Glede na to, da so vladne omejitve vse strožje, mednarodna donatorska podpora pa vse manjša (kar pogosto pripelje do zmanjševanja obrokov hrane), bo nadaljevanje podpore begunskemu programu Tanzanije ključnega pomena. Za leto 2004 je načrtovan prenos sredstev za pomoč v hrani beguncem iz proračunske postavke za človekoljubno pomoč na proračunsko postavko za prehransko varnost.

Kljub znakom vračanja v normalno stanje po razburkanem letu 2003, se lahko zgodi, da bodo manj obsežne človekoljubne dejavnosti še vedno nujne tudi v drugih državah v tej regiji, zlasti v **Republiki Kongo** (Brazzaville) in **Centralni afriški republiki**, kjer bo ECHO še naprej budno spremljal razmere. ECHO bo opravil tudi splošno oceno intervencij, izvedenih v okviru akcijskega načrta **DIPECHO** za Karibsko otočje. Rezultati ocene bodo pokazali, ali bo potrebno oblikovati novi akcijski načrt.

Skupnost neodvisnih držav (SND) in Mongolija

V **SND** se bo urad ECHO še naprej odzival na potrebe po človekoljubni pomoči, ki izhajajo iz konflikta v **Čečeniji**. Te potrebe so še vedno velike, saj je civilno prebivalstvo še naprej glavna žrtev spopada, ki so ga zaznamovale številne kršitve človekovih pravic in humanitarnega prava. Čečenski zdravstveni sistem in oskrba z vodo komajda funkcionirata, veliko ljudi pa se sooča tudi z resnimi težavami pri pridobivanju hrane. Poleg Čečenije so razmere precej negotove tudi v **Ingušiji** in **Dagestanu**, zlasti glede notranje razseljenih oseb, ki jim mednarodna skupnost namenja zelo malo pozornosti.

Odvizno od dostopnih in varnostnih pogojev bo ECHO poskušal zadovoljiti osnovne potrebe notranje razseljenih oseb in najbolj izpostavljenih skupin prebivalstva v Čečeniji, kakor tudi v sosednjih republikah, Ingušiji in Dagestanu. Dejavnosti bodo usmerjene v oskrbo s hrano, zdravstveno oskrbo (s poudarkom na oskrbo mater in otrok in na zagotavljanju podpore otroškim bolnišnicam v Čečeniji), zagotavljanju zatočišč, vode in sanitarnih pogojev, zaščite, dejavnosti za ozaveščanje javnosti na področju min in izvajanje psihosocialnih projektov. Obseg pomoči bo odvisen od razvoja dogodkov, ki bo narekoval tudi potrebe po človekoljubni pomoči. Za izboljšanje spremljanja uporabe pomoči načrtuje urad ECHO odprtje pisarne v Nazranu, kar leta 2003 ni bilo mogoče zaradi neodobravanja ruskih oblasti.

ECHO bo ohranil svojo prisotnost v **Gruziji**, kjer ni verjetno, da se bodo človekoljubne razmere izboljšale v doglednem času. Urad se bo iz Armenije umaknil leta 2004 v skladu z odločitvijo, ki jo je sprejel leta 2003. Urad ni več prisoten v Azerbajdžanu, vendar glede na nespremenjene težke razmere, v katerih živi veliko beguncev v tej državi, bo izdelana nova ocena stanja.

Leto 2004 se bo začelo prvo leto triletnega načrta postopne ukinitve pomoči **Tadžikistanu**, potem ko so neposredne posledice suše in vojne poenjale. TACIS bo postal dejavnejši leta 2004, tako da bodo dejavnosti urada ECHO načrtovane tako, da bodo upoštevale PPOR. Financiranje človekoljubne pomoči bo najbrž razdeljeno enakomerno na področja oskrbe vode in sanitarnih pogojev, prehrane in zdravstva, kar pomeni, da bo delež sredstev, dodeljen dejavnostim, povezanim z vodo in sanitarnimi pogoji, večji kot prejšnja leta.

Razen v primeru, da Mongolijo prizadene še ena zimska katastrofa z veliki humanitarnimi posledicami, v letu 2004 ECHO ne bo več podpiral človekoljubnih dejavnosti v tej državi. Bo pa vsekakor preučil možnost financiranja pripravljenosti na nesreče, saj je Mongolija država, ki je geografsko zelo izpostavljena naravnim nesrečam.

Sredozemske države in Bližnji vzhod

Splošni cilj strategije Urada za to regijo je, da prispeva k preprečevanju nadaljnega poslabšanja življenjskih pogojev ranljivih palestinskih beguncev in prebivalcev, zlasti tistih, ki živijo v begunskih taboriščih ter v od sveta odrezanih, osamljenih in oddaljenih območjih.

Humanitarne razmere na **zasedenih palestinskih ozemljih** se še vedno poslabšuje veliko hitreje od odzivne zmogljivosti mednarodne skupnosti. Trenutna izgradnja tako imenovanega "ločitvenega zidu" na Zahodnem bregu dodatno poslabšuje že tako hude razmere, postavlja prebivalstvo v še slabši položaj ter povečuje težave in stroške dobaviteljev človekoljubne pomoči. ECHO se bo tudi v prihodnje odzival tako, da bo svojo pomoč usmerjal v ključne sektorje oskrbe z vodo in zagotavljanja sanitarnih pogojev, zdravstva, prehrane, ustvarjanja dohodkov, zaščite, psihosocialne podpore, moralne podpore in usklajevanja in obnove zatočišč. Glede na ranljivost otrok bodo ti še naprej prednostna ciljna skupina.

Po ocenah živi v **Libanonu** približno 430.000 ali več palestinskih beguncev, ki so še vedno pozabljeni skupina v okviru prepoznavne krize. Negotovost njihovih življenj dodatno povečuje dejstvo, da v bližnji prihodnosti ni videti odgovora na palestinsko vprašanje, ki vključuje tudi vprašanje življenjskega pomena, kje naj bi Palestinci na koncu živeli, prihodnja politika libanonskih oblasti do Palestincev pa je tudi nejasna. Palestinskim beguncem v Libanonu bo še vedno zagotovljena pomoč na področju oskrbe z vodo in sanitarnimi pogoji, ustvarjanja prihodkov, zdravja in psihosocialne podpore in obnove zatočišč/zaklonišč.

Humanitarne potrebe kakšnih 1.700.000 palestinskih beguncev v Jordaniji in 410.000 v Siriji trenutno ne potrebujejo nikakršnega dodatnega humanitarnega odziva. Vendar pa, glede na nepredvidljiv razvoj politične dinamike na Bližnjem vzhodu, ti dve skupini beguncev ostajata problematični.

Položaj **beguncev iz Zahodne Sahare (Sahrawi)** še vedno spada v skupino pozabljenih kriz, zlasti zaradi izčrpanosti donatorjev in zelo majhne mednarodne pozornosti. Politična rešitev spora ostaja negotova. Obseg podpore urada ECHO bo v veliki meri odvisen od napredka, doseženega na področju izboljšanja vodenja dejavnosti partnerjev v regiji, ki bo sledil vrsti že izvedenih ukrepov ali ukrepov, načrtovanih za leto 2004, usmerjenih v okrepitev in spremljanje razdeljevanja humanitarne pomoči. Po potresu v **Alžiriji** (Boumerdes) leta 2003 bo ECHO skrbno spremljal razmere v tej državi. Odvisno od razvoja dogodkov bo leta 2004 morda potrebno sprejeti odločitev o izpolnjevanju preostalih potreb, zlasti v zdravstvenem sektorju.

V **Jemenu** ostaja še veliko neizpolnjenih humanitarnih potreb, delno tudi zaradi pomanjkanja mednarodne pomoči. Za te potrebe bi tudi lahko rekli, da so pozabljene, saj večina donatorjev izkazuje zelo majhen interes za to območje. To še posebej velja za področja oskrbe z vodo in zdravstva v najbolj oddaljenih območjih, ki so glavni cilji v letu 2004.

Po uspešni razširitvi programa **DIPECHO** na srednjo Azijo leta 2003 bo uveden drugi akcijski načrt za srednjo Azijo, ki bo posebno pozornost vnovič namenjal Tadžikistanu in v manjši meri tudi Kirgizistanu in Uzbekistanu.

Azija in Latinska Amerika

Najpomembnejši prizorišči človekoljubnih dejavnosti v Aziji ostajata **Irak** in **Afganistan**, saj se ti dve državi v globalni oceni potreb, ki jo je za leto 2004 opravil urad ECHO, uvrščata v skupino držav z največjimi potrebami. V obeh državah so se varnostne razmere znatno poslabšale v drugi polovici leta 2003, pri čemer so dejavnosti, usmerjene v izpolnjevanje najnujnejših potreb, močno omejene zaradi oteženega dostopa. Varnost bo še naprej življenjsko pomembno vprašanje v obeh državah.

V **Iraku** bodo ključni sektorji v okviru povojne obnove najbrž še naprej zdravstvo in oskrba z vodo/sanitarnimi pogoji, vendar pa bo morda podpora urada ECHO dodeljena tudi drugim sektorjem, kot so obnova šol, notranje razseljene osebe in dejavnosti, povezane z odstranjevanjem min.

Urad bo tudi še naprej tesno sodeloval z drugimi službami Komisije, vključenimi v procesu obnove, zaradi vzpostavitve ustrezne povezave med človekoljubnimi dejavnostmi in razvojnim procesom v **Afganistanu**, kjer se je pritok beguncev upočasnil, zlasti v primerjavi z množičnim vračanjem beguncev v to državo leta 2002. Glavna sektorja bosta oskrba s hrano in oskrba z vodo, predvsem na jugu države, kjer je še vedno čutiti posledice petletne suše. Poleg tega bo izvedeno tudi precejšnje število zaščitnih dejavnosti, tako za ljudi, ki se vračajo v državo in pripornike, kot tudi za afganistanske begunce, ki se še vedno zadržujejo v **Pakistanu** in **Iranu**. Opravljena bo tudi obsežna raziskava splošnih humanitarnih razmer v Pakistanu.

Pozabljene potrebe bodo še naprej igrale pomembno vlogo v okviru človekoljubnih dejavnosti, ki jih urad ECHO izvaja v preostali Aziji. V prvi vrste je tu **Severna Koreja**, ki ima ogromne potrebe po človekoljubni pomoči, vendar pa kljub velikemu političnemu pomenu nikakor ne pritegne pozornost donatorjev. Dejavnosti se bodo še vedno vrtele okrog zdravstvenega sektorja in poskušale pritegniti več partnerjev ter povečati geografski doseg človekoljubne pomoči. Potem je tu še **Nepal**, kjer bo pomoč v hrani še enkrat več dostavljena butanskim beguncem, ki so obtičali v taboriščih blizu meje, saj ti begunci nimajo nikakršnih drugih sredstev za preživetje. Zdravstvene in zaščitne dejavnosti bodo usmerjene tudi v prebivalce, ki se otepajo s posledicami dolgotrajnega maoističnega upora – tudi tu je število donatorjev razmeroma majhno. Tudi človekoljubne razmere v **Burmi/Myanmaru** so še vedno skrb zbujajoče, toliko bolj ker je dostop do velikih delov države nemogoč, zlasti ob meji s Tajsko in Kitajsko, domovini večine najbolj izpostavljenih narodnostnih manjšin, zaradi vladnih omejitev. V tem območju bodo dejavnosti usmerjene v zdravstvo, prehrano in zaščito, pomoč pa se bo še vedno zagotavljala burmanskim beguncem v taboriščih na **Tajskem**.

V južni Aziji bo izvajanje dejavnosti v **Indiji** pomagalo žrtvam večjih naravnih nesreč. Te dejavnosti bodo še naprej igrale vlogo odziva na pozabljene potrebe najbolj izpostavljenih skupin ljudi, ki jih prizadenejo nasilni politični spopadi, vključno z ljudmi, ki čutijo posledice razmer v Jammuju in Kashmirju, kjer je ECHO edini pomembnejši donator. Strategija za **Šri Lanko** bo odvisna od napredka mirovne pobude. Če bo razvoj dogodkov pozitiven, bo notranje razseljenim osebam in beguncem zagotovljena pomoč pri vnovičnem naseljevanju. Če pa se bodo spopadi znova začeli, bo pomoč usmerjena v Jaffno, ki bo spet odrezana od sveta, kakor tudi v vojna območja ob upoštevanju varnostnih razmer. V **Bangladešu** bo ECHO ukrepal samo če bo prišlo do zelo hudih in obsežnih poplav ali drugih naravnih katastrof.

V južnovzhodni Aziji bo ECHO nadaljeval proces postopnega umika iz **Kambodže in Laosa**, ki ga bo spremljal postopni prehod na dolgotrajne instrumente pomoči. V **Indoneziji** in na **Filipinih** bo pomoč ponujena notranje razseljenim osebam v povezavi z razseljevanjem in ponovnim naseljevanjem v konfliktnih območjih, kjer so lokalne zmogljivosti nezadostne. Različne dejavnosti bodo izvajane po vsej regiji, vključno z **Vietnamom** in **Vzhodnim Timorjem**, predvsem v primeru večjih naravnih nesreč, zlasti poplav. Tudi na **Kitajskem** bo odziv usmerjen izključno v naravne nesreče, običajno v bolj oddaljenih krajih, kot sta Tibet ali Xinjiang.

V **Latinski Ameriki** bo **Kolumbia** vnovič glavno prizorišče človekoljubnih dejavnosti, s poudarkom na zagotavljanju preživetja notranje razseljenih oseb in pomoči za prilagajanje novnastalim razmeram v prvem letu po razselitvi.

Zdaj ko razmere na področju prehrane v državah **srednje Amerike** kažejo znake izboljšanja, bodo dejavnosti usmerjene izključno v odzivanje na naravne nesreče v krajih, kjer so lokalne odzivne zmogljivosti nezadostne.

V zvezi s programom **DIPECHO** bodo leta 2004 vzpostavljeni akcijski načrti za srednjo Ameriko in jugovzhodno Azijo, s poudarkom na zelo specifičnih potrebah na področju pripravljenosti in manj obsežnega odstranjevanja posledic, ugotovljenih na podlagi presoje prejšnjih akcijskih načrtov. Poleg tega bo prednost dana tudi vzpostavljanju povezav med dejavnostmi, usmerjenimi v zmanjševanje tveganja

7. PREDNOSTNE NALOGE NA PODROČJU SODELOVANJA S PARTNERJI

Leto 2004 bo prvo leto vzpostavljanja obnovljenega zakonskega in finančnega okvira za odnose urada ECHO z različnimi skupinami partnerjev (agencije OZN, mednarodne organizacije in nevladne organizacije). Ta okvir ni več usmerjen v nadzor vložkov, temveč v opredelitev jasnih ciljev in kazalnikov za boljše merjenje in presojo uspešnosti dejavnosti, ki jih financira Urad.

Po začetku veljavnosti nove Finančne uredbe Evropskih skupnosti in njenih izvedbenih predpisov januarja 2003 je bil 29. aprila 2003 podpisan Finančni in upravni sporazum med Evropsko skupnostjo in Združenimi narodi (FAFA), ki se uporablja za vse sporazume, ki se nanašajo na prispevke, sklenjene med Komisijo in agencijami OZN.

Novi okvirni partnerski sporazumi (v nadaljevanju: "OPS") z nevladnimi in mednarodnimi organizacijami (tj. mednarodnimi organizacijami, ki niso del FAFA kot denimo ICRC ali IFRC) so bili dokončani in bodo začeli veljati 1. januarja 2004.

Obstoječi OPS z nevladnimi organizacijami niso bili avtomatično podaljšani. Vsi nekdanji partnerji nevladnih organizacij, ki so hoteli podpisati novi OPS, so morali iti skozi postopek izbire na podlagi meril kakovosti, določenih v novi Finančni uredbi. Ta proces bo s 1.1.2004 začel veljati za vse nove prošnje za partnerstvo.

Usposabljanje osebja partnerjev bo ena od ključnih zadev v letu 2004 za zagotavljanje čim bolj tekočega prehoda iz obstoječega v novi zakonski okvir. V zvezi s tem bo v prvi polovici leta 2004 izveden celovit program usposabljanja, ki bo pokrival tako najvišje ravni kot raven terenskega dela. Material za usposabljanje v okviru učenja na daljavo bo razdeljen vsem zainteresiranim nevladnim

organizacijam. ECHO namerava tudi podpreti pobude partnerjev za razvoj materiala za usposabljanje in za organiziranje seminarjev. V ta namen bo razpisan poziv za zbiranje predlogov za izbiro primernih projektov.

Zgoraj navedeni postopek izbire naj bi Uradu pomagal, da vzpostavi mrežo kakovostnih partnerjev za izvajanje človekoljubnih dejavnosti.

V smislu **revizij** se bo ECHO še naprej opiral na ustaljeno prakso izvajanja revizije končanih projektov na sedežih partnerjev v okviru dvoletnih ciklusov. Poudarek na validaciji stroškov in preverjanju ustreznosti finančnih sistemov partnerjev bo prisoten tudi v prihodnje. S povečanjem števila opravljenih revizij se bo začela uvajati nova naloga pregledovanja ukrepov, ki so jih izvedli partnerji, in sicer na podlagi priporočil, ki izhajajo iz prejšnjih revizij. Revizija tekočih projektov na terenu se bo nadaljevala tudi v prihodnje, pri čemer bo izbira revizije temeljila predvsem na stopnji tveganja in profil velikosti partnerja. Da bi zagotovili redno posodabljanje postopka revizije, bo revizijska metodologija dodatno razdelana, pri čemer bo učinkovito izkoriščala tako notranje kot zunanje revizijske vire.

8. DRUGA HORIZONTALNA VPRAŠANJA IN PREDNOSTNE NALOGE

Tematsko financiranje: ECHO bo v omejenem obsegu še naprej sledil tematskemu pristopu k financiranju, s ciljem podpirati posebne naloge svojih specifičnih partnerjev. Pogoj bo, da tematski prispevki prispevajo dodano vrednost k izpolnjevanju človekoljubnih potreb in h krepitvi odzivnih zmogljivosti človekoljubne skupnosti, in zagotovijo varnost osebja. V obdobju 2002/2003 je ECHO že podprl izvajanje poglobljenih nalog UNHCR, tj. izvajanje zaščite beguncev s financiranjem zaščitnih, varnostnih in registracijskih dejavnosti UNHCR. Ta sredstva so UNHCR pomagala, da razvije računalniško programsko orodje za poenoteno registracijo beguncev, ki bo leta 2004 uvedeno v 20 državah. Za leto 2004 je načrtovana podpora dodatnim tematskim dejavnostim, vključno z morebitno dejavnostjo, usmerjeno v zaščito pravic otrok in izboljšanje mehanizmov za izvajanje človekoljubne dejavnosti.

Ocena: Podobno kot leta 2003 bo ocenjevalni program urada ECHO usklajen z izvajanjem človekoljubnih dejavnosti, pri čemer bo ohranil poudarek na tri sestavine: **dejavnosti znotraj držav** (splošni načrti, odločitve in pogodbe za izvajanje dejavnosti); **partnerje** (npr. MSF); in **tematska vprašanja** (npr. voda, otroci, vprašanja politike spolov, ipd). Zlasti pri izbiri tematskih študij in zadev, izbranih za potrebe skupne ocene, izvedene skupaj z nekaterimi državami članicami, bo letni načrt presoje urada ECHO vendarle močnejše povezan s ciklusom strateškega načrtovanja urada ECHO, kar bo dalo boljšo presojo njegovih dejavnosti glede na strateške cilje. V nadaljnjo podporo tej povezavi bo časovni okvir ocenjevalnega programa, ki bo zajemal obdobje več kot enega koledarskega leta vnaprej. Dodatni naporji bodo vloženi tudi v uporabo presoj, študij in pregledov za oblikovanje metodologij, priročnikov in orodij, ki jih lahko urad ECHO uporabi, da pomaga svojim partnerjem v njihovih prizadevanjih za razvoj tehničnih zmogljivosti.

Informacijsko-komunikacijska strategija: v letu 2004 bodo informacijske dejavnosti usmerjene v predstavitev vrednot, načel in konkretnih dosežkov človekoljubne pomoči EU, s posebnim poudarkom na potrebi po vzdrževanju

"človekoljubnega prostora" med krizami in ohranjanju dostojanstva prebivalstva v razmerah skrajne humanitarne stiske.

Strategija se bo opirala na štiri temeljne usmeritve: njena ciljna skupina bodo razširjevalci informacij, kot so oblikovalci mnenj v EU in pristopnih državah, mladi ljudje ali mediji; posredovala bo manj sporočil, ki pa bodo ključna; razvila bo širši informacijski odziv na podlagi prehoda z izključno navzven vidnih dejanj na aktivno promocijo človekoljubnih načel in vrednot; in nenazadnje, uporabila bo strog stroškovno učinkovit pristop s čim bolj učinkovito uporabo razpoložljivih virov. To med drugim vključuje širšo uporabo učinkovitih informacijskih orodij, kot so avdiovizualni izdelki in internet.

Izboljšanje sistemov za poročanje in informacijsko-tehnološkega okolja: Na uspešnosti zasnovani pristop urada ECHO, ki med drugim vključuje tudi nove OPS, bo podprt s prilagoditvijo obstoječih orodij za poročanje in informacijsko-tehnoloških sistemov. Učinkovito spremljanje financiranih dejavnosti je v veliki meri odvisno od prizadevanj podružnic. Zato je ključnega pomena, da poročanje podružnic uradu ECHO omogoča spremljanje uresničevanja svojih ciljev in merjenje učinke človekoljubnih dejavnosti. V ta namen bodo strokovnjaki na terenu uporabili nove smernice na področju poročanja, ki naj bi olajšale izvajanje in spremljanje letne strategije za človekoljubno pomoč, spremljanje odločitev o financiranju in ocenjevanje dejavnosti, ki jih izvajajo partnerji.

V okviru večletnega programa urada ECHO, imenovanega HOLIS ("Humanitarian Office Local Information System"), katerega namen je posodobiti informacijsko-tehnološko (IT) okolje, bo delovni program za leto 2004 usmerjen v razvoj programske opreme za novi obrazec za ocenjevanje projektov ("FichOp 2G"). Prototip bo na voljo do konca leta 2004. To vključuje tudi nujne prilagoditve lokalnih informacijskih sistemov spremembam, predvidenim v programski opremi za finančno vodenje Komisije (npr. SINCOM III in CRIS).

Varnost delavcev na področju človekoljubne pomoči: Izboljšanje varnosti in zaščite osebja, ki se ukvarja s človekoljubnimi dejavnostmi, bo ključna tema tudi v letu 2004. Urad si bo tudi v prihodnje prizadeval za krepitev svojega varnostnega sistema tako v svojih glavnih prostorih kot tudi na terenu, kar bo poskušal doseči z izboljšanjem usklajenosti in sodelovanja na področju varnostnih vprašanj s primernimi partnerji na področju človekoljubnih dejavnosti. Varnostni mehanizmi partnerjev bodo tudi okrepljeni. Začelo se bo tudi izvajanje kar nekaj pobud na področju usposabljanja in opreme. ECHO bo tudi še naprej financiral zlasti varnostne proizvode (npr. radijske sprejemnike VHF) v okviru rednih pogodb. Zagotavljal bo tudi vse večjo podporo posebnim projektom in študijam, povezanih z varnostjo, skupaj s primernimi partnerji.

ECHO bo podrobno spremljal in podpiral delo agencij OZN v zvezi z ukrepi, ki jih izvajajo za zagotovitev zaščite osebja OZN, povezanega osebja in humanitarnega osebja, ki dela v območjih spopadov, v skladu z zahtevami nedavno sprejete Resolucije št. 1502 (2003) Varnostnega sveta OZN. ECHO bo tudi v prihodnje igral vlogo zagovornika ideje, na kateri temelji ta dokument, zlasti v smislu ohranjanja nevtralnosti človekoljubne pomoči, saj si prizadeva, da ne bi postal ujetnik političnih interesov, hkrati pa da ohrani varnost delavcev, ki zagotavljajo človekoljubno pomoč.

9. SKLEP

ECHO bo še naprej podpiral politiko doslednega spoštovanja temeljnih načel in vrednot človekoljubne pomoči, namreč nevtralnosti, nepristranskosti in neodvisnosti. Urad je prepričan, da je dosledno spoštovanje teh načel v današnjih časih pomembnejše kot kdajkoli zaradi zaskrbljujočih trendov, tako v institucionalnem smislu, kjer nekatere politične sile pogosto gledajo na človekoljubno pomoč kot na instrument zunanje politike, kakor tudi v smislu vse večjih tveganj na terenu, saj človekoljubne organizacije pogosto postanejo tarče bojujočih se frakcij.

Po mnenju urada ECHO je najboljši način za ohranjanje "človekoljubnega prostora" vzdrževanje visoke stopnje vključenosti v načela dobrega donatorstva (t.j zagotavljanje pomoči glede na potrebe, in ne na podlagi političnih interesov, zavezanost zagotavljanju visokokakovostne pomoči in vzdrževanje preglednega dialoga z drugimi ključnimi akterji, in sicer v okviru dvostranskih razgovorov in večstranskih humanitarnih forumov.

Izkušnje, pridobljene med nedavnimi krizami v Afganistanu, Bližnjem vzhodu in Iraku, so dokaz, da so zgoraj navedena načela ključne zahteve za učinkovito dostavo pomoči, ohranjanje dostopa do prebivalstva v stiski in za zaščito in varnost človekoljubnega osebja.

Ne glede na to da so dejavnosti za obvladovanje politično-vojaških kriz usmerjene v iskanje ustreznih in primernih mehanizmov a izmenjavanje informacij, jih je treba jasno ločiti od človekoljubnih dejavnosti, usmerjenih izključno v dajanje človekoljubne pomoči.

Spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava s strani vseh vpletenih strank, vključno z donatorji, bo tudi v prihodnje temelj zagotavljanja človekoljubne pomoči, ki pa bo še vedno prepogosto edina rešilna bilka za milijone obupanih ljudi.